

ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ WEB-ПОРТФОЛІО У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуто питання вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів іноземних мов у новому медіа-інформаційному просторі. Досліджується історія, переваги запровадження та втілення ідеї Web-портфоліо в електронному форматі в освітню практику в Україні.

Ключові слова: технологія, Web-портфоліо, професійна підготовка вчителя, професійна компетентність учителя.

У зв'язку з новими умовами розвитку суспільства інформаційної доби, збільшенням ролі інформації та знань, поширенням інформаційних комунікацій, створенням глобального інформаційного простору змінюється підхід до освіти в цілому і мовної освіти зокрема. Мережа Інтернет, яка інтенсивно розвивається, спричинила інтеграцію нових інформаційних технологій в усі сфери людської життєдіяльності, в тому числі в бізнес, освіту, сферу розвитку кар'єри. Головною метою освіти визнається формування здатності до активної діяльності, до творчої професійної праці. Професійна підготовка фахівця повинна не тільки забезпечувати певний рівень знань, умінь і навичок, а й формувати готовність до саморозвитку і самоосвіти. Дослідники проблем навчання іноземних мов (ІМ) у вищій школі виокремлюють такі сучасні тенденції у вищій педагогічній освіті:

– глибоке усвідомлення освітніх рівнів, здатне забезпечити спадкоємність між вищим закладом освіти та майбутньою професійною діяльністю студентів;

– комп'ютеризація і технологізація навчання; упровадження активних методів і форм навчання, які передбачають залучення до діяльності студентів елементів проблемності, професійної рефлексії, наукового пошуку, самостійної роботи [1, с. 9].

У контексті загальної тенденції активізації навчальної діяльності студентів на перший план висувається самостійність їхнього мислення, уміння аналізувати свою професійну діяльність, здатність продемонструвати розвиток і компетентність у професійній сфері. Серед технологій, які сприяють формуванню цих важливих якостей професійної компетентності, слід особливо відзначити Web-портфоліо (Веб-портфель, веб-портфоліо, E-Folio) майбутнього вчителя ІМ як веб-ресурс, який відображає зростання навчальних або професійних досягнень власника.

На сьогодні Web-портфоліо активно використовується в освітній практиці багатьох країн світу, його ресурси вивчають спеціальні міжнародні організації. Російські дослідники (К. Безукладніков, Л. Іванова, О. Смолянїнова, Т. Новікова, М. Пінська та ін.) розробляли технології різних видів портфоліо (учня, вчителя, майстра виробничого навчання).

В Україні, проблемою використання Web-портфоліо, займалися українські вчені Н. Бідюк, А. Джуринський, Б. Євтух, В. Жуковський, В. Коваленко, С. Романова, О. Сухомлинська, В. Чорний та ін.

Метою статті є аналіз теорії і практики використання технології веб-портфоліо студента у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови. Для досягнення поставленої мети слід розглянути історію запровадження ідеї веб-портфоліо та особливості її втілення в умовах нового інформаційного простору.

У роботі "Шлях до технологій покоління web 2.0: веб-портфоліо в медіаосвітньому просторі вузу" зазначається що, існує багато визначень веб-портфоліо, і в кожному підкреслюються свої деталі, але в цілому можна сказати, що мова йде про персоналізовані онлайн колекції робіт певного автора (індивіда, групи, організації) і пов'язані з ними коментарі (як самого автора, так і інших) та оцінок. Web-портфоліо заснований на гіпертекстових технологіях, які дозволяють реалізовувати зв'язки між компонентами перехресних посилань [2, с. 3].

Веб-портфоліо студента – це веб-сайт, на якому відображаються освітні результати – результати виконання лабораторних робіт, проектних завдань, спільної діяльності. На відміну від попередніх засобів вимірювання ефективності професійної підготовки майбутніх учителів, які базувалися насамперед на їхній спроможності витримати стандартизоване тестування, оцінювання сучасних студентів передбачає, що вони мають також показати свої доробки (наукові статті, огляд педагогічної преси, плани уроків, відеофрагменти уроків тощо).

Історія запровадження ідеї веб-портфоліо є відносно новою і була започаткована у практику в США в 70 роках ХХ століття. На сьогоднішній день багато програм підготовки вчителів різних спеціальностей, у тому числі й іноземних мов, поряд із традиційними засобами стандартизованого контролю, підтримують і

втілюють на практиці ідею альтернативного оцінювання готовності студентів до педагогічної роботи через укладання ними особистого веб-портфоліо. У деяких штатах від учителя-початківця також вимагається продовжувати процес укладання веб-портфоліо протягом перших трьох років роботи за фахом [3, с. 121].

За недовгий час існування, "веб-портфоліо" зарекомендував себе як цінний інструмент для сучасної людини. З кожним роком він все більше набуває визнання серед студентів, викладачів та роботодавців усіх країн, таким чином, здійснюючи серйозний вплив на освіту.

На сьогоднішній день багато педагогів схильні розглядати "web-портфоліо" як відповідь на фундаментальні зрушення в сучасному освітньому просторі, де навчання вже не сприймається як формальний процес передачі знань, а як процес, метою якого є орієнтація людини на самостійне освоєння актуальних знань протягом усього життя. Такий вид портфоліо є можливістю для самостійного роздуму про процес навчання, презентацією власних освітньо-професійних знань або компетенцій, набутих власником.

Web-портфоліо – це інноваційна технологія, яка характеризується: гіпертекстовою побудовою веб-ресурсу, що дозволяє реалізувати зв'язок між компонентами моделі портфоліо найбільш наочно у вигляді перехресних посилань; структурованістю, відкритістю, платформонезалежністю, переносимістю та гнучкістю веб-ресурсів, що дозволяють модифікувати веб-ресурси, проводити пошук і порівняльний аналіз і будувати різні візуалізації контенту (зведені таблиці, діаграми та ін.); комунікативною спрямованістю Web-ресурсів, що дозволяє студентам здійснювати інформаційну взаємодію на базі своїх портфоліо.

За допомогою web-портфоліо вчитель постійно контролює процес інтегрування студентом нової інформації з отриманою раніше, що вимагає від учителя створення множинних умов для дослідження, обговорення і відкриття, тобто опрацювання нового матеріалу в кооперативних навчальних групах, в яких студенти залучаються до конструювання своїх знань.

Професійне web-портфоліо майбутнього вчителя ІМ зразка початку ХХІ століття укладається в електронному форматі, що допомагає не тільки зекономити час і матеріальні ресурси, але й урізноманітнити артефакти, копіювати і редагувати матеріали на різних етапах навчального процесу. На думку відомої американської дослідниці веб-портфоліо як процесу професійного саморозвитку вчителя Х. Беррет, додавання технологічного виміру оптимізує практику укладання професійного портфеля завдяки застосуванню стратегій архівування, гіпертекстових посилань, співпраці, розповсюдження й опублікування результатів [4].

Американські вчені Пуліам і Уайтман (Pulliam & Weitman) вважають за доцільне використовувати web-портфоліо для планування уроків, проведення відбору навчальних матеріалів для уроків окремих типів, ведення статистики оцінювання, укладання екзаменаційної документації [5]. Крім того, студенти і викладачі можуть копіювати комп'ютерні та інтернет-матеріали для розташування їх у портфелі, додавати аудіо– і відеозапис, сканувати рукописні або друковані артефакти, а також легко редагувати і копіювати їх для викладачів або роботодавців.

Основна мета web-портфоліо – проаналізувати і представити значущі професійні результати, досягнуті вчителем у різноманітних видах виховної, творчої, самоосвітньої діяльності, забезпечити моніторинг професійного зростання вчителя.

Типове web-портфоліо майбутнього вчителя іноземної мови має включати в себе наступні розділи:

1. Загальні відомості про майбутнього вчителя (особистий листок з обліку кадрів, документи про освіту, про проходження курсів підвищення кваліфікації, атестаційні листи, нагороди, дипломи, грамоти).
2. Самоаналіз навчальної діяльності (місія вчителя, цілі педагогічної діяльності, завдання педагогічної діяльності, особистісні якості, що визначають професійну діяльність).
3. Результативність педагогічної діяльності (діагностика рівня навченості, успішності педагогічної взаємодії, труднощів і проблем у процесі особистісного розвитку, освітніх досягнень школяра).
4. Науково-методична робота (методична система вчителя, участь у конкурсах, конференціях і семінарах, карта педагогічних технологій, дослідницька та проектна діяльність).
5. Позаурочна діяльність з предмета (предметні олімпіади, конкурси, предметні ідеї, виставки, взаємодія з установами науки та культури міста, інтернет-технології для збагачення освітнього потенціалу).
6. Ефективність класного керівника (система взаємодії з соціумом (адміністрація, батьки, органи самоврядування), робота з формування культури життєдіяльності учнів, система роботи з учнівським портфоліо).
7. Кабінет – творча лабораторія вчителя (нормативно-правова база, технологічний блок, методичне забезпечення, дидактичний матеріал, роздатковий матеріал, позаурочна робота, позакласна робота).

Грунтуючись на досвіді західної педагогіки, виділяються три основні види "web-портфоліо":

– **web-портфоліо розвитку (developmental web-portfolio)**. Цей портфоліо є своєрідним звітом про діяльність, яку власник реалізував протягом певного періоду часу;

– **web-портфоліо роздумів (reflective web-portfolio)** може включати у себе особисті роздуми про зміст портфоліо, і про те, що представлені у ньому артефакти мають велике значення для росту і розвитку його власника;

– *web-портфоліо репрезентації (representational web-portfolio)* демонструє освітньо-професійні досягнення власника. Такий вид портфоліо використовується як резюме, іноді його називають портфоліо кар'єрного просування (*career web-portfolio*) [2, с. 4].

У професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови ми пропонуємо студенту почати з web-портфоліо розвитку, який пізніше перейде у web-портфоліо кар'єрного просування.

Що необхідно для вдалого веб-портфоліо:

1. Логотип. Це перше, що бачить користувач. Ми читаємо зліва направо, зверху вниз, тому має сенс помістити свій логотип у лівому верхньому куті веб-сайту, щоб користувачі могли відразу визначити, хто є власником сайту.

2. Слоган (кредо). Після того як користувачі бачать, хто є власником сайту, вони хочуть знати, чим саме він займається. Слоган (кредо) повинен(но) бути коротким і влучним.

3. Про себе. Тут має міститися інформація про власника веб-портфоліо. Не бійтеся показати свої нагороди і визнання, якщо Ви дійсно хочете, щоб відвідувачі знали, чим саме Ви займаєтесь і наскільки Ви вправні у цьому.

4. Контакти. Це один із найважливіших елементів веб-портфоліо. Ваша контактна інформація повинна бути на видному місці і до неї має бути вільний доступ. Нехай відвідувачі знають, що з Вами легко зв'язатися через e-mail або чат.

5. Використання соціальних мереж. Коли у користувачів з'явився інтерес до Вас і вашої роботи, спонукайте їх слідувати за вами на інших сайтах. Більшість користувачів зареєстровані у соціальних мережах, і Ви швидко зможете розповсюдити потрібну інформацію у разі потреби у Twitter, Facebook, VK, LinkedIn та ін.

Для створення веб-портфоліо можна використати три ресурси:

1. <https://docs.google.com> – це безкоштовний онлайн-офіс, що включає в себе текстовий, табличний процесор і сервіс для створення презентацій, а також інтернет-сервіс зберігання файлів з функціями файлообміну, зберігання інструкцій, пам'яток для організації роботи з дітьми та їх батьками, публікації, матеріали виступів на засіданнях професійних громадських об'єднань.

2. <http://blogger.com> – Інтернет-ресурс, на якому можуть розташовуватися блоги користувачів. Призначений для створення веб-портфоліо, збірки матеріалів у єдиний Інтернет-ресурс, розміщення веб-портфоліо в мережі Інтернет, організації зворотного зв'язку з відвідувачами.

3. <http://www.youtube.com/> – он-лайн сервіс для перегляду і розміщення відеоматеріалів та відеофрагментів.

Отже, технологія використання веб-портфоліо у професійній підготовці майбутнього вчителя ІМ може бути визнана ефективною завдяки її позитивному впливу на різні види мотивації, необхідної студенту для здійснення раннього професійного розвитку, а саме: вона живить авторство студента щодо змісту, мети і процесу укладання електронного портфеля; актуалізується разом із зусиллями студента щодо встановлення кореляцій між власним педагогічним досвідом і окремими професійними стандартами.

Звичайно існують і деякі труднощі, які супроводжують застосування цієї технології на практиці. До них належать технологічні труднощі, спричинені недостатністю у студентів і викладачів умінь користування різноманітним програмним забезпеченням; технічні (недоліки самих програм) і педагогічні (недостатнє налаштування студентів на укладання веб-портфоліо протягом періоду навчання замість заповнення його успіхом наприкінці навчального терміну; слабе заохочення студентів до взаємооцінювання; додаткове навантаження на викладачів).

Таким чином, технологія веб-портфоліо є інструментом самопрезентації та позиціонування, з одного боку, а з іншого – ефективним засобом залучення роботодавця до особистості майбутнього педагога на віртуальному ринку праці, за рахунок насиченого контенту відомостей для роботодавця. Використовуючи технологію веб-портфоліо, студенти не лише обмінюються досвідом, але й удосконалюють свої професійні знання, уміння і навички. Крім того, викладач може виконувати контролюючу функцію, адже у будь-який час він може зайти на сторінку свого студента і проконтролювати його прогрес та успіхи.

Иц С. В.

ТЕХНОЛОГИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ WEB-ПОРТФОЛИО В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

В статье рассмотрены вопросы совершенствования профессиональной подготовки будущих учителей иностранных языков в новом медиа-информационном пространстве. Исследуется история, преимущества внедрения и воплощения Web-портфолио в электронном формате в образовательную практику в Украине.

Ключевые слова: технология, Web-портфолио, профессиональная подготовка учителя, профессиональная компетентность учителя.

Its S. V.

**USING WEB-PORTFOLIO TECHNOLOGY
IN TRAINING PROSPECTIVE TEACHERS
OF FOREIGN LANGUAGES**

The article deals with enhancing prospective foreign languages teachers' training in a new media information environment. *We analyze the benefits of introducing and implementing the ideas of Web-portfolio in electronic format in educational practice in Ukraine*

Key words: technology, Web-portfolio, teacher training, teacher professional competence.

Використані джерела

1. Морська Л. І. Методична система підготовки майбутнього вчителя іноземних мов до використання інформаційних технологій у навчанні учнів: монографія. – Тернопіль : ЕНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – 243 с.
2. Григорьева И. В. Путь к технологиям поколения web 2.0: web-портфолио в медиаобразовательном пространстве вуза (из опыта работы кафедры педагогики ГОУ ВПО ИГЛУ) [Электронный ресурс] // Magister Dixit: электронный научно-педагогический журнал Восточной Сибири : сетевой журн. / И.В. Григорьева. – 2011. – № 1. – URL : http://md.islu.ru/sites/md.islu.ru/files/rar/statya_grigoreva_0.pdf, (дата обращения: 21.10.2011).
3. Самойлюкевич І. В. Технологія використання електронного портфеля у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови в університетах США // Порівняльно-педагогічні студії. – № 1-2. – 2010. – С. 120–126.
4. Barrett H., & Wilkerson, J. (2004) "Conflicting Paradigms in Electronic Portfolio Approaches" [Retrieved January 21, 2010 from: <http://electronicportfolios.org/systems/paradigms.html>]
5. Pulliam C. & Weitman C. J. (1997). Electronic portfolios: The case of accessibility // Childhood Education. – 73 (2). – 96 p.

Стаття надійшла до редакції 01.06.12